

DE BIJBEL LEREN KENNEN

JOSEMARIA MONFORTE

DE BIJBEL LEREN KENNEN

Een inleiding tot de heilige Schrift

Theologische inleidingen

INHOUDSOPGAVE

AFKORTINGEN	9
--------------------------	----------

INLEIDING	10
------------------------	-----------

DEEL EEN:

DE BIJBEL, OPENBARING EN GESCHIEDENIS

1. DE GODDELIJKE OPENBARING	14
De Bijbel: het Oude en het Nieuwe Testament	14
Goddelijke openbaring	16
Openbaring door woorden en daden	17
Etappes in de goddelijke openbaring	19
De volheid van de openbaring	21
Het goddelijk Woord dat door Christus aan zijn Kerk is toevertrouwd	22
Conclusie	24
2. DE BIJBELBOEKEN	27
Het Bijbelse land	27
Het geheugen van een volk	29
Het historische kader van de boeken van de heilige Schrift	30
De voornaamste stadia in het ontstaan van het Oude Testament	32
De boeken van het Nieuwe Testament en hun historische verschijning	39
Conclusie	40

3. DE INTEGRITEIT VAN DE BIJBEL	43
De talen van de Bijbel	43
De manuscripten: gedocumenteerde bronnen van de Bijbel	46
De historie van de Hebreeuwse tekst van het Oude Testament	49
De historie van de Griekse tekst van het Nieuwe Testament	51
Tekstkritiek	52
Bijbelvertalingen	53
Conclusie	54

DEEL TWEE:

DE BIJBEL ALS LITERATUUR

4. DE GEÏNSPIREERDE BOEKEN EN DE WAARHEID VAN DE BIJBEL	57
De Bijbel als geïnspireerde literatuur	57
De goddelijke inspiratie van de Bijbel, een geloofs-waarheid	58
De aard van de Bijbelse inspiratie	62
Theologische uitleg over de Bijbelse inspiratie	63
De geïnspireerde boeken vertellen de waarheid	67
Bijbelse waarheidsgetrouwheid en onfeilbaarheid	68
Conclusie	71
5. DE CANON VAN DE SCHRIFT	74
De Bijbel als normatieve literatuur	74
De canon van geïnspireerde boeken, de geloofsregel	75
Geschiedenis van de canon van het Oude Testament	76
Geschiedenis van de canon van het Nieuwe Testament	79
De deuterocanonieke boeken van het Nieuwe Testament	80
Criteria voor canoniciteit	82
De apocriefe boeken	84
Conclusie	85

6. HEILIGHEID EN EENHEID VAN BEIDE	
TESTAMENTEN	88
De Bijbel als heilige literatuur	88
De morele volmaaktheid van de Bijbelboeken	89
De eenheid van de heilige Schrift.	92
Het Nieuwe Testament, de volheid van het Oude	93
Eenheid van inhoud van de twee Testamenten	94
Het Oude Testament lezen vanuit het Nieuwe	
Testament	95
Conclusie	99
7. DE BIJBELINTERPRETATIE	102
De Bijbel als menselijke literatuur	102
Goddelijke Bijbelinterpretatie	103
De incarnatie en de interpretatie van het Woord	104
Houding van de menselijke Bijbelverklaarder	106
Methoden en benaderingen voor Bijbelinterpretatie ..	108
Niveaus van Bijbelinterpretatie	108
De historisch-kritische methode	
(het historisch-literaire niveau)	109
De betekenissen van de heilige Schrift	
(het theologische niveau)	110
De Bijbel, een boek voor alle tijden	
(het actualiserende niveau)	113
Hermeneutische criteria van de katholieke exegese ..	115
Huidige dwalingen	116
Conclusie	117

DEEL DRIE:

DE BIJBEL, DE VERLOSSING EN DE KERK

8. DE HOOFDPUNTEN VAN HET OUDE	
VERBOND	120
De heilige geschiedenis als heilsgeschiedenis	120
Goddelijke leer en voorbereiding op het Evangelie ...	122
De uitverkiezing	123
De beloften	124
Het verbond	125

De wet	125
Het beloofde land	126
Het koninkrijk of de heerschappij van God	127
De Davidische monarchie	128
De tempel	129
De ballingschap	130
De Messias	131
Wijsheid	132
Conclusie	135
9. HET NIEUWE VERBOND VAN CHRISTUS	137
De volheid van de tijd en het Nieuwe Verbond in Jezus Christus	137
De reddende boodschap van het Evangelie	141
De Kerk in de Handelingen van de apostelen	143
Het heil in de brieven van de heilige Paulus	145
Het heil en het christelijk leven in de katholieke brieven	146
Het heil en de toekomstige tijd in het Nieuwe Testament	148
Conclusie	150
10. DE SCHRIFT IN HET LEVEN VAN DE KERK	153
De Bijbel in het leven van de Kerk	153
De christelijke eenheid en de heilige boeken	154
De heilige Schrift in de liturgie	155
De heilige Schrift als ziel van de theologie	156
De Bijbel en het gebed	157
De heilige boeken in de catechese	158
De prediking en de heilige Schrift	160
De Bijbel en inculturatie	161
Conclusie	162
EPILOOG	165
TABEL VAN DE CANONIEKE BOEKEN	167
BIJBELSE CHRONOLOGIE	169
BIBLIOGRAFIE	173

AFKORTINGEN

AAS	<i>Acta Apostolicae Sedis</i>
AG	<i>Ad Gentes</i> , decreet van het Tweede Vaticaans Concilie over de missionaire activiteit van de Kerk
CKK	<i>Catechismus van de Katholieke Kerk</i>
CT	<i>Catechesis Tradendae</i> , apostolische exhortatie van paus Johannes Paulus II d.d. 16 oktober 1979
DAS	<i>Divino Afflante Spiritu</i> , encycliek van paus Pius XII d.d. 30 september 1943
DF	<i>Dei Filius</i> , document van het Eerste Vaticaans Concilie
Dz	Denzinger-Schönmetzer, <i>Enchiridion Symbolorum Definitionum et Declarationum</i>
DV	<i>Dei Verbum</i> , dogmatische constitutie over de goddelijke openbaring van het Tweede Vaticaans Concilie
EB	<i>Enchiridion Biblicum</i>
GS	<i>Gaudium et Spes</i> , pastorale constitutie van het Tweede Vaticaans Concilie over de Kerk en de moderne wereld
IGMR	<i>Institutio Generalis Missalis Romani</i>
LG	<i>Lumen Gentium</i> , dogmatische constitutie van het Tweede Vaticaans Concilie over de Kerk
PBC	Pauselijke Bijbel Commissie, <i>De Interpretatie van de Bijbel in de Kerk</i> , 1993
PD	<i>Providentissimus Dei</i> , encycliek van paus Leo XIII d.d. 18 november 1893
SC	<i>Sacrosanctum Concilium</i> , constitutie van het Tweede Vaticaans Concilie over de heilige liturgie
SP	<i>Spiritus Paraclitus</i> , encycliek van paus Benedictus XV d.d. 15 september 1920
UR	<i>Unitatis Redintegratio</i> , decreet van het Tweede Vaticaans Concilie over de oecumene

INLEIDING

Enkele jaren geleden hoorde ik een anekdote. Ik kan mij de naam van de betreffende persoon niet meer herinneren noch de exacte details, maar het verhaal staat in mijn geheugen gegrift.

Een stadspriester reisde per trein naar een klein, onbekend plaatsje om er een Bijbelconferentie te houden. Toen hij op het station in het dorp arriveerde, was er niemand aan wie hij de weg kon vragen, maar hij merkte een groep jongens op die aan het voetballen was op een nabij gelegen veld. Hij liep op hen toe en vroeg: "Excuseer, maar kan iemand van jullie mij vertellen hoe ik bij het dorpshuis kom?" De jongens gingen ogenblikkelijk om hem heen staan en met de bal in de hand antwoordde één van hen vrijpostig:

"Wat moet u in het dorpshuis doen, Vader?"

"Ik moet daar een conferentie geven", antwoordde de priester, waarbij hij de vrijpostigheid van de jongen door de vingers zag.

"En waar gaat u over spreken?"

"Nou," antwoordde de priester geamuseerd, "ik ga spreken over hoe je in de hemel kunt komen."

De jongen keek hem verbaasd aan en riep uit: "U gaat praten over hoe je in de hemel kunt komen en u weet niet eens de weg naar het dorpshuis!"

Ik kan mij goed in die priester verplaatsen, omdat het mijn taak is om jou, middels de Bijbel, de weg naar de hemel te wijzen. Maar het valt niet mee om in het kort uit te

leggen wat de Bijbel is of hoe je in de hemel kunt komen, ondermeer doordat de Bijbel een verzameling is van drie-enzeventig boeken waarover hele bibliotheken zijn volgeschreven.

De *heilige Schrift* is van een onuitputtelijke rijkdom. Het is het boek dat christenen op een ereplaats bewaren, omdat het *Gods Woord in menselijke bewoordingen* is, gericht aan mannen en vrouwen van alle tijden. De Bijbel kennen betekent God kennen. De Bijbel beter kennen betekent God beter kennen. Leven volgens de Bijbel betekent dat wij hier op aarde dichterbij de hemel komen..., ook al kennen wij de weg naar het dorpshuis en naar veel andere zaken in dit leven niet.

Om de *heilige Schrift* in het kort te schetsen, zal ik proberen de vijf basisbegrippen van de Bijbel samen te vatten: de openbaring, de geschiedenis, de literatuur, de verlossing en de Kerk. De Bijbel is het toppunt van Gods *openbaring* aan de mensheid in de *geschiedenis*. De Bijbel is een literair werk, een specifieke vorm van *literatuur*, die een goddelijke *heilsboodschap* bevat bedoeld voor alle mensen en die als een geloofsgoed en erfgoed bewaard wordt door de door Christus gestichte *Kerk* als instrument voor onze verlossing.

Het eerste deel van het voorliggende boek — met de titel *De Bijbel, openbaring en geschiedenis* — begint met de goddelijke samenstelling van de Bijbel (hoofdstuk 1). Wij moeten bekend zijn met de aard van de goddelijke openbaring om deze in boekvorm, in het geschreven Woord van God, te kunnen begrijpen. Bovendien kent het geopenbaarde Woord ook een menselijk kader: de geschiedenis van de mensen (hoofdstuk 2) en het schrijfproces van de heilige boeken (hoofdstuk 3).

Het tweede deel van dit boek betreft de literaire dimensie van de Bijbel — *De Bijbel als literatuur* — en de bijzondere kenmerken van dit werk. Het is door God *geïnspireerd* (hoofdstuk 4); *normatief*, aangezien zij de geloofsregel is en de canon van de gelovigen (hoofdstuk 5); *uniek* en *heilig*

aangezien de auteur de enige heilige God is en het werk beoogt om de mensen te heiligen (hoofdstuk 6); en ten slotte *menselijk*, dat wil zeggen geschreven door mensen in menselijke bewoordingen die de nodige interpretatie behoeven (hoofdstuk 7).

Het derde deel —*De Bijbel, verlossing, en de Kerk*— gaat over de heilsboodschap die gericht is aan alle mensen. Het goddelijke verlossingsplan, dat ontstond in het begin van de mensheid, ontwikkelt zich in de Bijbel verder en bereikt zijn hoogtepunt in Jezus van Nazareth, de mensgeworden Zoon van God. De Kerk die Jezus op de steenrots Petrus en de andere apostelen heeft opgericht, is zijn heilsinstrument om het Koninkrijk van God op aarde te vestigen tot aan de *Parousia*, de wederkomst van Christus. Naast andere taken bewaakt de Kerk de goddelijke openbaring in het algemeen en de heilige Schrift in het bijzonder, waarbij zij er zorg voor draagt dat Gods Woord onvervalst wordt doorgegeven aan alle volkeren tot het einde der tijden.

Het Oude Testament is de tijd van *voorbereiding op het Evangelie*. De woorden en daden die in de boeken van het Oude Verbond worden verhaald, laten ons de wonderlijke, goddelijke wijze zien waarop de mensen Gods plan voor de verlossing leren kennen (hoofdstuk 8). Het Nieuwe Testament bevat de openbaring van *Christus en zijn Goed Nieuws* in de volheid van de tijd, wanneer de beloften en profetieën vervuld worden en de weg naar onze uiteindelijke bestemming geopend wordt (hoofdstuk 9). Ten slotte vestigen wij onze aandacht op de Kerk om te zien hoe de gelovigen de Bijbel gebruiken in hun dagelijks leven (hoofdstuk 10). Zij voeden hun geestelijk leven immers met het brood van de Eucharistie en het brood van het Woord van God om de wil van de Vader die in de hemel is, te vervullen.

In deze korte inleiding heb ik drie documenten geraadpleegd: de dogmatische constitutie *Dei Verbum* van het Tweede Vaticaans Concilie over de goddelijke openbaring, de *Catechismus van de Katholieke Kerk* die op 11 oktober 1992 door paus Johannes Paulus II werd gepubliceerd, en het

document van de Pauselijke Bijbelcommissie met de titel *De interpretatie van de Bijbel in de Kerk* (1993). De bibliografie aan het einde van dit boek kan behulpzaam zijn om veel onderwerpen te verduidelijken die ik alleen maar zijdelings heb kunnen aanstippen.

Ik wil allereerst mijn dank uitspreken aan mijn leraar en vriend professor José Maria Casciaro die mij gedurende vele jaren een grote liefde voor de heilige Schrift heeft bijgebracht en mij is blijven aanmoedigen bij al mijn werk. Ik wil ook graag de uitgever bedanken voor zijn hulp om deze onderwerpen, die van zo'n wezenlijk belang zijn voor de gewone christenen, op doeltreffende wijze uit te geven. Ten slotte gaat mijn dank uit naar Maria, de Moeder van Jezus. Hoewel zij in dit boek slechts spaarzaam aan bod komt, heb ik tijdens het schrijven van dit boek veel aan haar gedacht, omdat ik weet hoe blij zij is wanneer wij haar Zoon bekendmaken. Ik vertrouw mijzelf en de apostolische vruchten van dit boek toe aan haar liefdevolle bescherming.